

Turvallisuustilanne muuttunut myös ilmastonmuutoksen osalta -Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos tukevat maatilojen varautumista

16.5.2024

Yleinen turvallisuustilanne on muuttunut myös ilmastonmuutoksen myötä. Näin tilannetta arvioi Etelä-Pohjanmaan pelastusjohtaja Harri Setälä Seinäjoella äitienpäivää edeltävänä perjantaina järjestetyssä tiedotustilaisuudessa.

Vakavia maastopaloja on viime aikoina sattunut mm. Etelä-Euroopassa ja Kanadassa. Tämä on herättänyt viranomaisia tarkemmin suunnittelemaan keinoja ehkäistä niitä. Myrskytuhoja on vastaavasti sattunut keskisessä Euroopassa ja Ruotsissa viime vuosina. Ilmastonmuutoksen myötä maastopalojen ja myrskyjen ennakoidaan yleistyvän myös Suomessa.

Ruokamaakunnan maatilojen häiriötön toiminta turvattava jatkossa

Etelä-Pohjanmaa on Suomessa keskeinen ruoantuotantoalue, ja siten huoltovarmuuden, ruokaketjun ja eläinten hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää maatilojen häiriötöntä toimintaa. Näin ollen ilmastonmuutokseen

ja sen mukanaan mahdollisesti tuomiin, ennakoituihin maastopaloihin ja myrskytuhoihin on hyvä varautua ennalta ruokamaakunnassa. Tiedonvälitys on yksi keino tuhoihin varautumisessa.

Euroopassa ja Yhdysvalloissa erilaisia varautumistoimia

Muualla maailmassa on jo käytännön ennaltaehkäisytoimia maastopalojen varalle. Yhdysvalloissa ja Suomessa tunnetaan aiemman presidentin, Donald Trumpin käsite metsien haravoinnista. Tässä haravoinnissa kerätään hakkuutähteet pois mm. asuntoalueiden lähimetsistä, jolloin metsän pohjaan ei jää palavaa materiaalia. Itse asiassa haravointia on tehty Suomessakin Metsähallituksen mailla varikkoalueiden lähimetsissä mm. Ähtärissä.

Etelä-Espanjan Andalusiassa ”täsmälaidunnus” on toiminut kasvillisuuden poistossa, ja sitä kautta maastopalojen ennaltaehkäisytoimena. Laidunnuksessa lampaat, vuohet ja lehmät tekevät kasvillisuuteen mekaanisia palokatkoja. Yhteensä 6 000 hehtaarin alalla ”on operoimassa” 90 000 lammasta, 20 000 vuohta ja 1 000 nautaa.

Laidunnus on tehokkainta keväällä ja alkukesästä. Laidunnuksen kustannukset ovat 25 % mekaanisten ruohontorjuntamenetelmien kustannuksista. Karjanomistaja saa laidunnukseen 300 euron perustuen ja 42 – 90 euron lisätuen hehtaarille kasvillisuuden hankaluudesta ja mm. rinteiden kaltevuuksista riippuen. Laidunnus vie 90 % ruohojen ja 75 % pensaiden vuosikasvusta.

Kuusikot erityisen herkkiä myrskytuhoille

Metsien oikea-aikainen hoito ja elinvoiman ylläpito toimii myrskytuhoja vastaan. Kuitenkin harvennuksia seuraavan parin vuoden aikana varsinkin kuusikot ovat herkkiä myrskytuhoille erityisesti sulan maan aikana. Kuusien pinnanmyötäiset juuristot ja suuri latvusmassa lisäävät niiden herkkyyttä koville tuulille ja myrskyille.

Lähtökohtaisesti metsätuholaki velvoittaa korjaamaan myrskyn vaurioittamat kuuset pois yli 10 kuutiota hehtaarilla olevan määrän osalta, jos puut ovat vaurioituneet syyskuun alun ja toukokuun lopun välisenä aikana. Näin estetään vakavien kirjanpainajatuhojen leviämistä. Laissa, säädöksissä ja muissa ohjeissa on tarkemmat ajankohdat puiden korjuun ja kaukokuljetuksen osalta. Mäntymetsille on omat ohjeensa.

Muilta osin erityisesti avohakkuualojen reunametsät ovat herkkiä tuulituhoille. Myrskytuhoja voi sattua myös suojelualueilla, joilla ei ole aktiivisia metsätalouden toimia. Kaiken lisäksi paha puhuri voi tulla mistä ilmansuunnasta hyvänsä.

TULIMYRSKY alkanut

Maatilojen varautumista tukevassa TULIMYRSKY-nimisessä tiedonvälityshankkeessa lähestytään seutukunnittain eteläpohjalaisia maatiloja varautumistason nostamiseksi ja vahinkojen ennalta

ehkäisemiseksi. Tiedonvälityksen keinoin välitetään tiloille tietoa sään ääri-ilmiöistä aiheutuviin tuhoihin varautumisesta, toiminnasta häiriötilanteissa ja sattuneiden tuhojen jälkeen ns. jälkihoidosta. Maatilat ovat hankkeen pääkohderyhmänä. Toki muutkin asiasta kiinnostuneet voivat seurata hanketta yleisen turvallisuuden ja valmiustason kohottamisen nimissä.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu koordinoi hanketta vuosina 2024–2026. Yhteistyötä tehdään Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen palo- ja pelastustoimen kanssa. Lisäksi Suomen metsäkeskuksen ja italialaisen CNR Ivalsan kanssa tehdään yhteistyötä. Italialaisten ja espanjalaisten kokemuksia ja hyviä alan käytänteitä välitetään Etelä-Pohjanmaalle. Hankkeen aikana syntyneet tiedonvälitysmateriaalit (mm. videot ja opas) jäävät Seinäjoen ammattikorkeakoulun avoimelle sähköiselle alustalle vapaaseen käyttöön hankkeen jälkeen.

Hanke on Euroopan unionin osarahoittama, ja sitä toteutetaan vuosina 2024–2026. Lisätietoja hankkeesta antavat projektipäällikkö risto.lauhanen@app-staging.seamk.hion.dev ja pelastusjohtaja harri.setala@hyvaep.fi Poikkeuksellisesti puhelinnumeroita ei ole tässä, ettei puheluita satu kesken hälytysten.

Lisätietoja hankkeen verkkosivuilla

Harri Setälä kertoo varautumisesta myrskytuhoihin ja maastopaloihin (Kuva: Risto Lauhanen).

Tuomas Rauhala

Viestinnän asiantuntija

SeAMK

Risto Lauhanen
Projektipäällikkö
SeAMK